

**Cofnodion Cyfarfod o PWYLLGOR CYDLYNU TROSOLWG A CHRAFFU
a gynhaliwyd yn Siambr y Cyngor - Penmorfa ddydd Dydd Iau, 10 Chwefror 2022**

PRESENNOL: Y Cynghorydd Rowland Rees-Evans (Cadeirydd), y Cynghorwyr Bryan Davies, Lyndon Lloyd MBE, Ivor Williams, Wyn Thomas a Marc Davies. (Y Cynghorydd Elizabeth Evans – Sylwedydd yn ei rôl fel Cadeirydd y Pwyllgor Archwilio).

HEFYD YN BRESENNOL: Y Cynghorydd Ellen ap Gwynn, (Arweinydd y Cyngor), y Cynghorwyr Catherine Hughes, Ray Quant (Dirprwy Arweinydd y Cyngor), Alun Williams, Dafydd Edwards, Rhodri Evans, Gareth Lloyd, Catrin Miles (Aelodau o'r Cabinet).

Y Cynghorydd Ceredig Davies (Aelod sydd ddim ar y Pwyllgor).

SWYDDOGION YN BRESENNOL:

Eifion Evans, Prif Weithredwr; Barry Rees, Cyfarwyddwr Corfforaethol; James Starbuck, Cyfarwyddwr Corfforaethol; Stephen Johnson, Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Cyllid a Chaffael; Elin Prysor, Swyddog Monitro a Swyddog Arweiniol Corfforaethol; Justin Davies, Rheolwr Corfforaethol, Cyllid Craidd, Cyllid a Chaffael; Duncan Hall, Rheolwr Corfforaethol, Cyllid a Chyfrifon Gwasanaethau, Cyllid a Chaffael; Geraint Edwards, Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Pobl a Threfniadaeth; Nia Jones, Rheolwr Corfforaethol, Gwasanaethau Democrataidd; Lisa Evans, Swyddog Craffu a Safonau; Dwynwen Jones, Swyddog Trosolwg a Chraffu; Carwyn Williams a Rhidian Jones, Cyfieithwyr.

(2.00 - 3.17 pm)

48 Ymddiheuriadau

Ymddiheurodd y Cynghorwyr Elaine Evans, Dan Potter a Mark Strong am nad oedd modd iddynt fod yn bresennol yn y cyfarfod.

Ymddiheurodd Lowri Edwards, Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Gwasanaethau Democrataidd am nad oedd modd iddi fod yn bresennol yn y cyfarfod.

49 Datgelu buddiant personol (gan gynnwys datganiadau chwipio) Atgoffir aelodau am eu cyfrifoldeb personol yn datgan unrhyw fudd personol a budd sydd yn rhagfarnu yn gysylltiedig â materion a gynhwysir yn yr agenda hwn yn unol â darpariaethau Deddf Llywodraeth Leol 2000, Cyfansoddiad y Cyngor a Chod Ymddygiad Aelodau. Yn ogystal, mae'n rhaid i Aelodau ddatgan unrhyw chwip plaid gwaharddedig a roddwyd ar Aelod yng nghyswllt y cyfarfod yn ôl Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011.

Ni ddatgelwyd dim Buddiannau Personol/ Buddiannau sy'n Rhagfarnu.

50 Cyllideb ddrafft 2022/23

Rhoddodd y Cynghorydd Rowland Rees-Evans, Cadeirydd y Pwyllgor, fraslun o weithdrefn y cyfarfod a chroesawodd i'r cyfarfod Arweinydd y Cyngor - y Cynghorydd Ellen ap Gwynn ynghyd â'r Aelodau o'r Cabinet a Swyddogion.

Bu i Arweinydd y Cyngor, y Cynghorydd Ellen ap Gwynn gyflwyno'r adroddiad am gyllideb ddrafft 2022/23 a'r rhaglen gyfalaf tair blynedd, gan esbonio mai setliad dros dro yw hwn a bod disgwyl y setliad terfynol ar 1 Mawrth, 2022. Cyfanswm y setliad refeniw, a elwir yn Gyllid Allanol Cyfun, a ddyrannwyd i Geredigion ar gyfer 2022/23 yw £119.419m, o gymharu â £110.006m yn 2021/22 (wedi'i addasu ar gyfer trosglwyddiadau) sef cynnydd o 8.6%. Mae Cymru gyfan wedi gweld cynnydd o 9.4% ar gyfartaledd ac mae Ceredigion yn safle 19 o blith yr awdurdodau lleol. Rhoddodd yr Arweinydd wybod i Aelodau'r Pwyllgor fod £50 miliwn o arbedion wedi'u gwneud ers iddi gael ei phenodi yn 2012.

Mae Setliad Ceredigion yn adlewyrchu ystod o symudiadau ailddosbarthu llai ffafriol yn ariannol a welir yn y boblogaeth a dangosyddion niferoedd disgyblion Ysgolion Uwchradd. Mae Aseidiadau o Wariant Safonol yn gyfrifiadau tybiannol o'r swm y mae angen i bob Cyngor ei wario er mwyn darparu lefel safonol o wasanaeth. Yr Aseiad o Wariant Safonol ar gyfer 2022/23 yw £166.372m, sef cynnydd o 7.2% o'r flwyddyn flaenorol (2021/22 - £155.153m). Y cynnydd mwyaf sylweddol o ran gwasanaeth oedd y Gwasanaethau Cymdeithasol Personol, sef 12.2%.

Mae model y Gyllideb wedi'i ddrafftio i gynnwys yr addasiadau o ran y setliad dros dro. Bydd angen ystyried unrhyw addasiadau sydd eu hangen ac sy'n codi yn y setliad terfynol a'u hymgorffori'n briodol yn y gyllideb.

Mae'r gwaith asesu manwl, a wnaed i nodi'r pwysau costau anochel sy'n wynebu'r Gwasanaethau, wedi'i gwblhau ac mae hwn wedi nodi cyfanswm net o £13.1m a grynhowyd yn Atodiad 1 o bapurau'r agenda. Mae'r swm yma bron yn ddwbl y blynyddoedd cynt ac yn £3.8m yn fwy na'r swm uwch sydd ar gael yn y setliad. Byddai hyn gyfystyr â'r angen i gynyddu Treth y Cyngor gan bron i 8%, fodd bynnag mae rhai arbedion ar gael i broses pennu'r gyllideb.

Daw costau cynyddol Gofal yn unig i £7m, gan gynnwys:

- Cyflog Byw Gwirioneddol £9.90 y DU ac Yswiriant Gwladol Cyflogwyr 1.25% – yn effeithio ar y rhan fwyaf os nad y cyfan o'r Gwasanaethau a Gomisiynir yn ymwneud â Gofal (yn arwain at ffactorau chwyddiant dros dro o 8.87% ar gyfer Gofal Cartref / Byw â Chymorth, 9.13% ar gyfer Gofal Preswyl ac 11.15% ar gyfer Taliadau Uniongyrchol);
- Cartrefi Preswyl – adolygiad pennu ffioedd yn mynd rhagddo ar hyn o bryd;
- Taliadau Uniongyrchol;
- Plant sy'n derbyn gofal;

- Gofal Cartref.

Dyweddodd yr Arweinydd fod darparu ar gyfer chwyddiant mewn cyflogau hefyd yn ffactor arwyddocaol a amcangyfrifir yn £3.4m, ac fel y mae pethau nid oes cytundeb ffurfiol eto ar brif ddyfarniad cyflog 2021/22. Ar ôl cymryd i ystyriaeth y cyllid posibl sydd ar gael, gellir cyflawni cyllideb wedi'i mantoli.

Mabwysiadwyd ffordd gorfforaethol o ymdrin â cholledion a chostau net Covid-19, yn hytrach na bod yn rhaid i bob gwasanaeth ysgwyddo symiau a ddyrennir i bob gwasanaeth. Mae'r dull hwn o weithredu wedi sicrhau bod rheolaeth ariannol cyllidebau 2021/22 a'r gweithgarwch busnes arferol wedi parhau'n gryf. Ar hyn o bryd rhagwelir y bydd y costau caledi a'r incwm a gollir yn dod i gyfanswm gros o ychydig dan £7m gyda chymaint â phosibl yn cael ei adennill a'i adhawlio drwy grantiau/arian Llywodraeth Cymru.

Bydd costau ychwanegol yn sgil Covid-19 a rhywfaint o incwm coll yn parhau i mewn i'r flwyddyn 2022/2 a thu hwnt. Felly mae angen cyllideb gorfforaethol £750k o fewn cyllideb y Grŵp Arweiniol, yn ogystal â defnyddio cronfa wrth gefn a glustnodwyd gan gynnwys Cronfa Wrth Gefn Covid-19 a amcangyfrifir yn £1.25m. Nid oes dim ceisiadau am grant yn ddyledus y flwyddyn nesaf gan y bydd y Gronfa Galedi yn cau ac mae'r Setliad bellach yn cynnwys ar gyfer yr angen hwnnw. Mae Llywodraeth Cymru hefyd wedi ymrwmo i barhau i gyflenwi Cyfarpar Diogelu Personol am ddim ar gyfer lechyd a Gofal Cymdeithasol cyhyd ag y bo angen ac i barhau i ddarparu cyllid ar gyfer Profi, Orlhain a Diogelu.

Bydd angen i Dreth y Cyngor godi i ariannu'r sefyllfa Gyllidebol yn llawn a byddai cynnydd o 6% yn ddelfrydol. Mae 4.75% ychwanegol o Dreth y Cyngor yn codi £2.1m gros, sy'n cyfateb i £1.8m net ar ôl darparu ar gyfer anghenion ychwanegol y gyllideb yn sgil cynllun Gostyngiadau Treth y Cyngor. Mae polisi adennill Incwm a chostau'r Cyngor yn golygu bod gwasanaethau'n parhau i adennill eu costau chwyddiannol sy'n berthnasol i wasanaethau y gellir codi tâl amdanynt gan ddefnyddwyr gwasanaethau, er mai'r broblem ar hyn o bryd yn y tymor byr yw sicrhau bod ffrydiau incwm yn cael eu hadennill i'r lefelau cyn Covid-19.

Cynghorwyd yr Aelodau i fynegi pryderon am feysydd gwasanaeth penodol yng nghyfarfodydd y Pwyllgor Craffu perthnasol yr wythnos nesaf.

Esboniodd yr Arweinydd mai cyllideb ddrafft a gynigir a hynny ar sail y setliad Dros Dro ac yn destun unrhyw addasiadau y gall fod angen eu gwneud unwaith y bydd y Setliad Terfynol yn hysbys. Gwneir unrhyw addasiadau angenrheidiol yn unol â'r canlynol:

1. bydd gwerth unrhyw grantiau penodol a drosglwyddir i'r Grant Cynnal Refeniw yn cael eu pasio ymlaen at gyllideb y Gwasanaeth perthnasol;
2. bydd unrhyw newidiadau penodol eraill yn cael eu targedu'n uniongyrchol at y Gwasanaeth(au) a effeithir, os bydd hynny'n briodol;
3. ymdrinnir ag unrhyw newidiadau eraill i'r Grant Cynnal Refeniw drwy addasu cyllideb refeniw gorfforaethol y Grŵp Arweiniol.

Mae Ardoll yr Awdurdod Tân yn amodol ar gadarnhad ffurfiol a rhagwelir y bydd yn arwain at bwysau costau o £104k, a fydd angen cyllid brigdorïad.

Gorffennodd yr Arweinydd ei chyflwyniad gyda chrynodeb o bwysau costau ar draws yr holl wasanaethau/y rhan fwyaf ohonynt ac adleisiodd fod adroddiad hwn y gyllideb yn ymdrin â'r setliad dros dro gydag argymhelliad i'r Cyngor ynghylch lefel Treth y Cyngor yn 2022/23. Bydd y Cyngor yn ystyried y gyllideb derfynol ar 3 Mawrth 2022 ar ôl craffu ar bapurau'r gyllideb a'r cynigion drafft.

Rhoddwyd cyfle i Aelodau'r Pwyllgor ofyn cwestiynau a atebwyd yn eu tro gan yr Arweinydd a/neu'r Swyddogion. Y prif bwyntiau a godwyd oedd y canlynol:

1. Mewn ymateb i gwestiwn ynghylch cost gynyddol Yswiriant Gwladol ac a oes angen i'r Awdurdod Lleol ysgwyddo'r costau hyn, cadarnhawyd y byddent yn cael eu hysgwyddo yn genedlaethol;
2. O ran taliad newydd Llywodraeth Cymru i staff Gofal Cymdeithasol, ni fydd yn cael effaith ar y broses o bennu'r gyllideb ar gyfer y flwyddyn nesaf a dylai gael ei dalu gan gyllid grant;
3. Mewn ymateb i gwestiwn ynghylch ariannu Cyd-bwyllgorau Corfforaethol, cadarnhawyd nad yw'r cyllid rhwng Powys a Cheredigion yn derfynol eto;
4. Mewn ymateb i gwestiwn ynghylch a yw Tyfu Canolbarth Cymru yn rhan o'r Cydbwyllgor Corfforaethol, cadarnhawyd ei fod ar wahân ar hyn o bryd;
5. Gofynnwyd cwestiwn ynghylch Pwysau Cost ac a ydynt wedi'u cynnwys o fewn y Gyllideb a fantolwyd? Cadarnhawyd, os cytunir ar gynnydd o 5% yn Nhreth y Cyngor, y byddai hyn yn talu am y pwysau cost presennol. Os cytunir ar 4.75% byddai angen dyrannu rhagor o arian;
6. Cadarnhawyd mai Cyllideb y Grŵp Arweiniol sy'n gyfrifol am gronfa frys Covid-19, cost Lleoliadau Gofal y Tu Allan i'r Sir, ac arian wrth gefn ar gyfer dyfarniadau Cyflog a fydd o bosib yn uwch na'r 2.5% a ddyrennir i Wasanaethau;
7. Codwyd cwestiwn ynghylch costau sy'n gysylltiedig â'r corffdai dros dro, a sefydlwyd yn ystod ton gyntaf y pandemig. Cadarnhawyd bod 100% o'r costau wedi'u hadennill;
8. Holwyd cwestiwn ynghylch eiddo gwag mewn pentrefi, yn enwedig hen ysgolion a phryd y bydd y rhain yn cael eu gwerthu. Cadarnhawyd bod gan y Panel Asedau broses i'w dilyn mewn achosion o'r fath a'u bod ond yn gallu cynnig eiddo dros ben ar y farchnad agored pan ystyrir ei bod yn briodol gwneud hynny. Cadarnhawyd bod yr holl arian a ddaw o werthu ysgolion gwag yn cael ei neilltuo i gefnogi Rhaglen Ysgolion yr 21ain Ganrif;
9. Mewn ymateb i gwestiwn ynglŷn â gwerthu hen gartref preswyl Bodlondeb, Penparcau, Aberystwyth, cadarnhawyd y bydd yr eiddo ar gael i'w brynu ar y farchnad agored ymhen ychydig wythnosau;
10. Awgrymwyd y dylid trin yr arian a geir o werthu asedau Gofal Cymdeithasol yn yr un modd ag asedau Ysgolion, sy'n cael eu

neilltuo ar gyfer Rhaglen Ysgolion yr 21ain Ganrif. Cytunwyd y byddai hyn yn cael ei drafod a'i ystyried ymhellach ar ôl yr etholiad.

Yn dilyn trafodaeth, cytunodd yr Aelodau i ystyried sefyllfa gyffredinol y gyllideb fel y dangosir yn adroddiad y gyllideb i'r Cabinet, er mwyn helpu i baratoi cyllideb wedi'i mantoli ar gyfer y flwyddyn nesaf.

Diolchodd y Cadeirydd i Arweinydd y Cyngor am gyflwyno'r wybodaeth a diolchodd i Stephen Johnson, Duncan Hall a Justin Davies a'u tîm o Swyddogion am eu gwaith caled wrth baratoi'r adroddiadau er mwyn i'r Pwyllgor eu hystyried yn y cyfarfod y prynhawn yma.

51 CONTEST - Strategaeth Gwrthderfysgaeth Llywodraeth y DU

Dywedodd y Cadeirydd wrth y Pwyllgor na fyddai'r adroddiad hwn yn cael ei ystyried a hynny am nad oedd Swyddogion ar gael. Cytunwyd y byddai'r pwnc yn cael sylw yn ystod tymor nesaf y cyngor.

52 Adroddiad ar gofnod penderfyniadau'r Grŵp Rheoli Aur Covid-19

Roedd Elin Prysor yn bresennol i gyflwyno adroddiad ar gofnod penderfyniadau Grŵp Rheoli Aur Covid-19. Cyflwynwyd yr adroddiadau blaenorol ar 20 Ionawr 2021, 16 Mehefin 2021 a 1 Rhagfyr 2021. Roedd y Cofnod o benderfyniadau a wnaed rhwng 1 Medi 2021 a 31 Rhagfyr 2021 wedi'u cynnwys yn yr adroddiad hwn ac roeddent wedi cael eu cyhoeddi ar wefan y Cyngor.

Ar ôl trafod, cytunodd yr Aelodau i nodi cynnwys cofnod penderfyniadau cyfarfodydd y Grŵp Rheoli Aur Covid-19 a hynny i fonitro'r gwaith o lywodraethu trefniadau'r Cyngor parthed gwneud penderfyniadau. Diolchodd y Cadeirydd i Elin Prysor am yr adroddiad.

53 Cadarnhau Cofnodion Cyfarfod Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cyd-lynu a gynhaliwyd ar 1 Rhagfyr 2021 ac ystyried unrhyw faterion yn codi o'r Cofnodion hynny

Cadarnhawyd bod cofnodion cyfarfod y Pwyllgor Cydlynu a gynhaliwyd ar 1 Rhagfyr 2021 yn gywir ac nad oedd dim materion yn codi o'r cofnodion hynny.

Rhoddodd y Cynghorydd Rowland Rees-Evans wybod i'r Aelodau mai hwn oedd cyfarfod olaf y Pwyllgor Cydlynu am y tymor hwn o'r cyngor. Cymerodd y cyfle i ddiolch i Aelodau'r Pwyllgor am eu cefnogaeth dros y ddwy flynedd ddiwethaf tra bu'n Gadeirydd. Diolchodd i Arweinydd y Cyngor ac Aelodau'r Cabinet. Hefyd estynnodd ei ddiolch i Lisa Evans, Swyddog Craffu a Safonau, ac i Dwynwen Jones, Swyddog Trosolwg a Chraffu, am eu cefnogaeth yn y cyfnod hwnnw. Hefyd estynnodd ei ddiolch i'r Swyddog Monitro, Elin Prysor, i'r Cyfieithwyr Carwyn Williams a Rhidian Jones ac i'r holl Swyddogion am sicrhau fod y cyfarfodydd yn rhedeg yn esmwyth yn y cyfnod hwnnw.

Cadarnhawyd yng Nghyfarfod y Pwyllgor Cydlynu Trosolwg a Chraffu a gynhaliwyd ar Dydd Mercher, 15 Mehefin 2022

Cadeirydd: _____

Dyddiad: _____